

Tergende pijn in spier of pees

RADIOLOGIE / Onbegrepen heftige chronische pijnklachten worden vaak afgedaan als psychisch. Radioloog Henk Avenarius kan op echobeelden meestal precies zien wat er mis is.

José van der Sman

Au au! Marcel Hartgers (51) laat duidelijk merken waar de pijn zit: precies op het punt in zijn knieholte waar radioloog Henk Avenarius (78) vroeger met zijn wijsvinger drukt. Even later is op echografiebeelden duidelijk te zien dat daar een spier is beschadigd. Niet verwonderlijk, want Hartgers is een fanatieke squasher. Om hem van zijn probleem af te helpen, krijgt hij, zoals goed te zien is op de echo, exact op de plek van de beschadiging een vloeistof ingespoten die de pijn tijdelijk wegneemt en de heling bespoedigt. De komende weken mag hij niet meer sporten. 'Bewegen als een man van tachtig!' houdt de arts zijn patiënt voor.

In behandelkamer vijf van de Echografie Praktijk Twente. Centrum wacht een vrouw met gekmakende pijn in haar hand. In kamer vier zit een oudere man die zijn arm niet meer hoog kan optillen. In kamer drie ligt een jonge vrouw met scherpe pijn onder in haar rechtervoet. In kamer twee heeft een meisje last van hevige buikpijn. Stuk voor stuk zijn dit patiënten die al maanden, soms jaren last hebben van ernstige chronische pijn die hun leven bederft.

Ze gingen met hun pijnklachten van huisarts naar fysiotherapeut en weer terug en soms zelfs naar een specialist. Geen van deze behandelaars kon exact vaststellen wat de oorzaak is van de pijn. Toch werden behandelingen aangeboden, zoals fysiotherapie. Soms kregen ze te horen dat de pijn 'tussen de oren zit'. Of nog erger: dat ze 'verme moeten leren leven'. Maar ruim vijftigduizend huisartsen in Nederland sturen deze hopeloze pijnpatiënten inmiddels door naar radioloog Avenarius, met de boodschap: 'Misschien kan hij iets voor u doen.'

De krasse specialist en zijn medewerkers zien in het zelfstandige behandelcentrum tegengover het stadion in Almelo zo'n vijftigduizend patiënten per jaar. Ondanks zijn hoge leeftijd werkt hij door,

Kwetsbaar lichaam

Notaire pijnplekken

want hij is een van de weinige radiologen in Nederland die zich hebben gespecialiseerd in diagnostiek en behandeling van het bewegingsapparaat: spieren, pezen, slijmbeuzen en banden.

Met zijn door studie en ervaring geoefende oog ziet Avenarius op echobeelden elke denkbare beschadiging in het 'musculoskeletale systeem van het bewegingsapparaat', zoals het in medisch jargon heet. Zijn diagnoses zijn trefzeker, en alleen dat al is voor veel patiënten een opluchting. Als hij ze zelf niet kan helpen, dan stuurt hij ze met een duidelijke brief terug naar de huisarts of door naar een specialist.

Veel beschadigingen, ontstekingen of kalkvorming in de weke delen kan Avenarius zelf onmiddellijk behandelen door de plek des onheils onder geleide van echografie selectief in te spuiten met een vloeibaar verdovingsmiddel dat kristalletjes corticosteroiden bevat.

'Het gaat om mensen die niet eens meer kunnen lopen, zitten of slapen'

De verdoving is na enkele uren uitgewerkt, maar de kristallen blijven achter in de plek die de pijn veroorzaakt. Ze maken daar in de loop van drie weken het cortisol vrij dat nodig is voor de genezing. Als de pijn dan niet helemaal weg is, wordt de behandeling herhaald. Volgens Avenarius zijn gemiddeld drie behandelingen nodig en weet hij met deze methode het overgrote deel (85 procent) van de patiënten die hij behandelt te genezen.

Zelfs patiënten met zeer complexe pijnklachten – mensen die in de loop der tijd op meerdere plekken pijn hebben gekregen, denk aan de combinatie schouder, nek en arm – kan hij helpen door uitgebreid de pijngeschiedenis met ze te bespreken en zorgvuldig, ook echografisch, te zoeken naar de oorsprong van de problemen. 'We zien de verschillende pijnproblemen niet los van elkaar, zoals vaak gebeurt, maar weten dat uit de ene aanhoudende be-

schadiging de volgende kan voortvloeien. Zo gaat dat met spieren, gewrichten en pezen. We zoeken dus altijd naar de bron van het kwaad en beginnen daar met de behandeling,' legt hij uit.

Avenarius kan als radioloog niet genoeg benadrukken hoe belangrijk het is om, met kennis en kunde, echografie te gebruiken voor een goede diagnose van onduidelijke pijnklachten. 'Symptomen alleen zeggen niet genoeg. Het lijkt al gauw op een slijmbeursontsteking, maar is dat meestal niet,' aldus de radioloog. Hij waarschuwt dat gangbare behandelingen zonder zekere diagnose vaak meer kwaad dan goed doen. Zoals fysiotherapie in plaats van rust, of corticosteroiden inspuiten zonder de hulp van echografie.

Waarom gebeurt het dan nog steeds? Omdat er nog nauwelijks echografie wordt gebruikt voor diagnose en behandeling van pijn. En omdat radiologen nauwelijks betrokken zijn bij pijnbestrijding.

Kijken en prikken

Aanpak van pijnklachten

- 1 Gesprek over pijnklachten
- 2 Lichamelijk onderzoek
- 3 Echografisch onderzoek
- 4 Echogeluide injectie
- 5 Zo nodig meer injecties

als gevolg van beschadiging van de weke delen. 'Ik zou graag een radioloog ontmoeten die hier met me mee wil werken,' zegt hij met hartstocht.

Henk Avenarius wil absoluut niet worden geassocieerd met alternatieve genezers. Bovendien vergoeden zorgverzekeraars sowieso zijn behandelingen. De effectiviteit van zijn aanpak staat voor hen buiten kijf, hoewel hij dat nog niet wetenschappelijk heeft kunnen aantonen. Daarvoor moet ik de ene helft van mijn patiënten wel behandelen en de andere helft niet om de uitkomsten te kunnen vergelijken. Dat wil ik ze niet aandoen. Het gaat om mensen die vaak ten einde raad zijn van de pijn. Die niet meer kunnen lopen, staan, zitten, slapen, werken, noemt u maar op. Ik kies er liever voor om ze allemaal zo goed mogelijk te helpen.'